Datum
2022-01-04

Diarienummer
2021-200568

Konfidentialitet
1

Ert dnr
Fö2021/00796

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
Att: Michael Cherinet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande angående Cybersäkerhetsutredningens slutbetänkande ”Sveriges säkerhet – behov av starkare skydd för nätverks- och informationssystem” (SOU 2021:63)

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker utredningens förslag.
- Rapportens slutsatser bedöms mycket relevanta för energisektorn i Sverige.

Energimyndighetens ställningstagande

Utredningen har på ett bra och utförligt sätt beskrivit samhällets utmaningar med den breda digitaliseringen, inklusive ökande beroenden, sårbarheter och hotbild.

Energimyndigheten delar uppfattningen att cybersäkerhet måste vara en central del av digitaliseringen, annars riskerar Sverige att tappa såväl i konkurrenskraft som i krisberedskap och nationellt självstyre. Energimyndigheten delar också synen om att det idag finns allvarliga brister i informations- och cybersäkerheten på flera områden inom en rad olika samhällsverksamheter. Detta såväl inom statliga myndigheters verksamhet som regioner och kommuner men även organisationer och näringsliv.

Energimyndigheten anser att de sex prioriteringsområdena inom den nationella strategin för samhällets informations- och cybersäkerhet på många sätt möter utredningens slutsatser, och bristen på cybersäkerhetskompetens (P 10.7) är en växande sårbarhet för Sverige. Aktörer som bedriver, eller har tillsyn över, säkerhetskänslig verksamhet har i dagsläget stora problem med att kompetensförsörja inom cybersäkerhet. En utmaning som Sverige måste kraftsamla för att övervinna.

Energimyndigheten delar synen på att en nationellt anpassad ordning för säkerhetskänslig verksamhet ställer krav på att det finns en nationellt framtagen gemensam hot-, sårbarhets- och riskbedömning. Denna kan ligga till grund för

Energimyndigheten • Postadress: Box 310 • 631 04 Eskilstuna • Besöksadress Gredbyvägen 10
Telefon 016-544 20 00 • Telefax 016-544 20 99
info@energimyndigheten.se
http://www.energimyndigheten.se
Org.nr 202100-5000

säkerhetskrav och framtagande av så kallade skyddsprofiler för olika IKT-produkter/-tjänster och -processer i dessa system. Dock så kanske fokus för stödet till aktörerna ska ha olika avvägningar mellan ramverk i formen av produkt, eller metod. Hotbedömning bör till övervägande del få vara en kvalificerad produkt som ansvariga cybersäkerhetsmyndigheter levererar, medan sårbarhet och riskbedömningar till sin natur bäst görs verksamhetsnära där metodstöd är det mest efterfrågade inom energisektorn.

Det är viktigt att förstå att riskerna uppstår i förhållande till det samhällssystem som nätverken och informationssystemen används i, det vill säga i förhållande till det system av system som aktören verkar i. Energisektorn är alltmer ett ekosystem av energi- och informationssystem i komplexa beroenden som sällan låter sig avgränsas till en samhällssektor eller ett land. Därför är det viktigt att dessa ramverk av hot-, sårbarhets- och riskbedömningar är relevanta i förhållande till respektive tjänst eller funktion som verksamheten ska leverera.

Det blir därför allt viktigare att man gör systemanalys över flera system och samhällssektorer parallellt för att få en rättvisande bild av riskerna. Det blir som utredningen också argumenterar allt svårare att göra rättvisande riskanalyser eftersom komplexiteten ökar med fler beroenden mellan system, att konsekvenserna blir asymmetriskt fördelade mellan sektorer och det blir svårt att lokalt prioritera insatser för att öka robustheten i samhället. Det betyder att det blir allt viktigare att ansvariga myndigheter ger aktörerna bättre förutsättningar för att kunna prioritera verksamheten genom att överbrygga avståndet mellan traditionella samhällssektorer i intressen och mål, samt skapa en bred enighet kring metoder och ramverk.

Specifika synpunkter

När det gäller förslaget att berörda myndigheter [cybersäkerhetsmyndigheter] gemensamt tar fram hot-, sårbarhets- och riskbedömningar samt skyddsprofiler (P12.) – där FMV föreslås leda utvecklingen, så delar Energimyndigheten analysen kring behovet och stödjer förslaget. För att underlätta det gemensamma arbetet mellan cybersäkerhetsmyndigheterna, under och vid sidan av den nyligen inrättade Nationella Cybersäkerhetscentrum, samt sektorsmyndigheterna så behöver begreppet berörda myndigheter tydligt preciseras.

När det gäller att åtgärder bör vidtas som bidrar till att myndigheterna använder certifierade produkter (P 12.5.4.) - där MSB föreslås leda utvecklingen, så anser Energimyndigheten att det är viktigt att detta sker i nära samarbete och med inriktning av FMV i och med deras nya ansvar som nationell myndighet för cybersäkerhetscertifiering. Om det saknas certifierade alternativ, så får inte certifieringskravet leda till att ett fåtal godkända lösningar riskerar att öka ömsesidiga beroenden och gemensamma sårbarheter.

Mellan samrådsmyndigheter och tillsynsmyndigheter finns det dock en ökad risk för friktioner vid tillsyn av samma aktörer och deras nätverk och informationssystem som är under utveckling. Därför förordar Energimyndigheten

att samrådsmyndigheterna har det övergripande ansvaret för tillsynen över dessa system tills dess att de är godkända och driftsatta. Detta för att minska antalet ansvariga myndigheter, minska risken för missförstånd och minska den administrativa bördan på aktörerna.

Helhetssynen är viktig då en ökad användning av certifierade IKT-produkter, -tjänster och -processer endast utgör en delmängd av de viktiga åtgärder som behöver vidtas inom ramen för ett systematiskt informationssäkerhetsarbete och i arbetet med att stärka cybersäkerheten i säkerhetskänslig verksamhet inom energisektorn. Ett bra nationellt genomfört program för evaluering och certifiering kan leda till internationella konkurrensfördelar för svenska företag och organisationer.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Lena Callermo. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningschefen Gustav Ebenå, chefsjuristen Rikard Janson samt enhetschefen Anders Wallinder samt handläggare Tommy Wahlman. Föredragande har varit sektionschefen Titti Norlin.

Lena Callermo Titti Norlin

Detta beslut är elektroniskt signerat i Energimyndighetens ärendehanteringssystem och saknar därför underskrift